

Rutin för tillsyn av fristående förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg

Innehåll

Rutin för tillsyn av fristående förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg	1
Inledning.....	3
Syfte med tillsynen.....	3
Godkännande av fristående verksamhet	4
Genomförande av tillsynen.....	4
Olika former av tillsyn	4
Etableringskontroll med ägar- och ledningsprövning	4
Förstagångstillsyn	6
Regelbunden tillsyn.....	6
Riktad tillsyn/oanmäld tillsyn	7
Tillsyn på förekommen anledning alt efter anmälan.....	7
Underlag vid tillsyn	7
Beslut och sanktioner	7
Avstående från ingripande	8
Anmärkning	8
Föreläggande –	8
Föreläggande förenat med vite	8
Tillfälligt verksamhetsförbud.....	8
Återkallelse.....	9
Uppföljning av tillsynsbeslut	9
Bilagor.....	9

Inledning

Sävsjö Kommun utövar tillsyn över huvudmän för fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg som kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § skollagen (SFS, 2010:800).

Enligt 26 kap. 2 § skollagen (SFS, 2010:800) avses med tillsyn en självständig granskning vars syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter.

I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen. Tillsyn kan leda till ingripande enligt skollagen 26 kap.

Barn- och utbildningsförvaltningen ger även, förebyggande syfte, inom ramen för sina tillsyn råd och vägledning.

Kommunens tillsyn omfattar inte tillsyn över regleringen i skollagens 6 kap om åtgärder mot kränkande behandling. Denna tillsyn ansvarar Skolinspektionen för oavsett huvudman.

Den tillsyn som kommunen huvudsakligen genomför är regelbunden tillsyn. Utöver regelbunden tillsyn kan kommunen även genomföra riktad tillsyn vid brister i verksamheten. Kommunen genomför tillsyn samt ägar- och ledningsprövning i samband med nyetablering av verksamhet. Vid tillsynsbesöken genomförs alltid intervjuer med huvudman/rektor/personal även intervjuer med vårdnadshavare kan förekomma.

Syfte med tillsynen

Syftet med tillsynen är att säkerställa att verksamheten utgår från de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller samt att upptäcka och korrigera eventuella brister.

Enligt Skolinspektionen ska kommunerna bedöma kvaliteten på verksamheten så att den stimulerar barns utveckling och lärande samt erbjuder barnen en trygg omsorg. Kommunen ska också förvissa sig om att det bedrivs ett värdegrundsarbete som leder till att barnen har en säker och trygg miljö.

Godkännande av fristående verksamhet

Kommunen godkänner enskild som huvudman för förskoleverksamhet och friliggande fritidshem enligt skollagen 2 kap. 7 § och enskild som huvudman för pedagogisk omsorg enligt skollagen 25 kap 10 §. För ansökningsförfarande kontakta Barn- och utbildningsförvaltningen Sävsjö kommun.

Genomförande av tillsynen

I enlighet med skollagen 26 kap 6 § har en tillsynsmyndighet rätt att på plats granska den verksamhet som står under dess tillsyn. Tillsynsmyndigheten har i den omfattning det behövs för tillsynen rätt att få tillträde till de byggnader, lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten.

Den verksamhet som står under tillsyn är enligt skollagen 26 kap 7 § skyldig att lämna in upplysningar samt tillhandahålla handlingar och annat material som behövs för tillsynen.

Inom ramen för tillsynen ska tillsynsmyndigheten lämna råd och vägledning i enlighet med skollagen 26 kap 9 §. I Sävsjö kommun är det Barn- och utvecklingschef för förskola som tillsammans med annan lämplig personal, genomför tillsynen.

Den tillsyn kommunen genomför av de fristående verksamheterna ska motsvara den tillsyn Skolinspektionen genomför av de kommunala skolverksamheterna.

Reglerna för pedagogisk omsorg skiljer sig ifrån de regler som gäller i förskolan. Kraven på omsorg regleras främst i 25 kapitel i skollagen. Tillsynen omfattar därför inte samma bedömningskriterier men görs utifrån samma struktur, anpassad utifrån den pedagogiska omsorgens verksamhet.

Skolinspektionen har dessutom tillsyn över att kommunen fullföljer sitt tillsynsansvar enligt Skollagen 26 kap 4 §.

Olika former av tillsyn

Etableringskontroll med ägar- och ledningsprövning

Att skolverksamheten har en god ekonomi och en ledning med rätt kompetens är viktiga förutsättning för att utbildningen ska kunna genomföras med god kvalitet i en trygg miljö. Barn- och utbildningsförvaltningen ska löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten och att ägar- och ledningskretsen uppfyller kraven på erfarenhet och lämplighet. Barn- och utbildningsförvaltningen har tillsyn över att så är fallet för de fristående förskolorna och fritidshemmen som kommunen godkänt. Detta innebär att Barn- och utbildningsförvaltningen inom ramen för sitt tillsynsuppdrag prövar om huvudmannen uppfyller kraven, genom besök och dokumentanalys, att huvudmannen kan bedriva verksamheten i enlighet med de föreskrifter som gäller och i enlighet med den godkända ansökan.

Ägar- och ledningsprövning

Krav på ägar- och ledningskretsen

Sedan 1 januari 2019 ställs det särskilda krav på ägar- och ledningskretsen samt på ekonomiska förutsättningar för enskilda huvudmän. De nya bestämmelserna innebär att kommunen ska göra ytterligare bedömningar i sin godkännandeprovning och tillsyn av fristående förskolor och fritidshem.

Bestämmelserna innebär nya krav på insikt och lämplighet samt skärpta krav på ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet. Syftet med den nya lagstiftningen är att den som vill bedriva fristående verksamhet ska ha förutsättningar att bedriva verksamheten långsiktigt och med god kvalitet. De nya bestämmelserna gäller inte pedagogisk omsorg. De nya bestämmelserna ställer krav på att huvudmannens ägar- och ledningskrets ska:

- ha erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten
- ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten,
- i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.
- i övrigt bedömas lämpliga

Huvudmannens personkrets

Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet, 2 kap. 5 Skollagen.

- Verkställande direktör och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten (faktisk företrädare)
- Styrelseledamöter och styrelsesuppleanter 26 2 kap. 5 § Skollagen 15
- Bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag
- Personer som genom ett direkt eller indirekt ägande (ägande i flera led) har ett väsentligt inflytande över verksamheten, 2 kap. 5^{1/2} Skollagen.

Med väsentligt inflytande över verksamheten avses som huvudregel ett ägande om minst tio procent av det röstberättigade aktiekapitalet.

Krav på insikt

Krav på erfarenhet eller insikt innebär att det inom den krets av personer som omfattas av ägar- och ledningsprövning ska finnas kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva skolverksamhet, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt ekonomi. Det räcker med en samlad kompetens inom ägar- och ledningskretsen, varje enskild person behöver alltså inte ha den erfarenhet eller insikt som krävs. Det är inte tillräckligt att det finns tillgång till kompetent administrativ och ekonomisk förvaltning i form av personal. Det är huvudmannen (och dess ägare och ledning) som ska ha den samlade kompetensen.

Lämplighet

Personer som ingår i ägar- och ledningskretsen ska i övrigt bedömas lämpliga. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas lämplig. Det räcker alltså med att en person bedöms olämplig för att kraven inte ska anses vara uppfyllda. De omständigheter som enligt förarbetena bör läggas till grund vid prövningen är framför allt tidigare brottslighet och ekonomisk misskötsamhet.

Kommunen kan vid bedömning av ekonomiska förutsättningar samt vid ägar- och ledningsprövning bland annat komma att hämta in uppgifter från Polismyndigheten, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket och företag som erbjuder kreditupplysningar.

Kraven ska vara uppfyllda fortlöpande

En huvudman som är godkänd att bedriva verksamhet inom skolväsendet är skyldig att löpande säkerställa att kraven på erfarenhet eller insikt samt lämplighet är uppfyllda inom ägar- och ledningskretsen. Huvudmannen behöver också löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten.

Anmälningsplikt

En huvudman som gör förändringar inom ägar- och ledningskretsen eller andra större förändringar inom verksamheten är skyldig att anmäla detta till Barn- och utbildningsförvaltningen. Ändringar som kräver ny ansökan är t ex:

- Utökad verksamhet/utökat antal barn
- Byte av huvudman
- Byte av lokal

Barn- och utbildningsförvaltningen prövar i samband med anmälan att kraven på ägar- och ledningskretsens erfarenhet och insikt samt lämplighet fortsatt är uppfyllda. Barn- och utbildningsnämnden kan besluta om ett nytt godkännande, 2 kap. 5b § Skollagen.

Förstagångstillsyn

Inom ett år från det att verksamheten har startat görs en uppföljande tillsyn. Vid tillsynen granskas att verksamheten genomförs i enlighet med vad som beslutades vid godkännandet. Även inför detta besök ska huvudmannen göra en verksamhetsbeskrivning. Syftet med förstagångstillsynen är att granska att verksamheten arbetar utifrån det som godkännandet eller rätten till bidrag bygger på, samt att huvudmannen ska kunna få råd och vägledning tidigt i etableringen av verksamheten.

Regelbunden tillsyn

Regelbunden tillsyn görs enligt samma tidsintervall som Skolinspektionen genomför regelbunden tillsyn, för närvarande vart tredje år. Vid tillsynen kontrolleras att verksamheten följer de lagar och regler som finns. Inför besöket gör huvudmannen en

verksamhetsbeskrivning. Tillsynen genomförs med uppgifterna i verksamhetsbeskrivningen som grund. Vid tillsynsbesöket granskas bland annat hur huvudmannen uppfyller skollagens krav i tillämpliga delar. Det kan för fristående förskolor och fritidshem omfatta barn/elevgruppernas storlek och sammansättning, det systematiska kvalitetsarbetet, hur förskolan eller fritidshemmet stimulerar barns utveckling och lärande samt hur huvudmannen säkerställer att förskolan/fritidshemmet följer aktuell läroplan. Tillsynen omfattar även inhämtande av uppgifter i form av olika rutiner och dokumentation från den fristående verksamheten. I samband med tillsynen genomförs verksamhetsbesök och intervjuer. Inför tillsynen, ca sex veckor i förväg skickar kommunen underlag som ska besvaras av huvudmannen. Underlagen ska vara kommunen tillhanda minst två veckor innan tillsynsbesöket.

Riktad tillsyn/oanmäld tillsyn

Riktad tillsyn genomförs för att kontrollera att verksamheten följer lagar och regler inom ett särskilt område. En riktad tillsyn kan också genomföras om det på något sätt framkommer att det finns brister i verksamheten. Det kan exempelvis framkomma genom signaler från vårdnadshavare eller vid upprepade allvarliga brister som framkommit vid tidigare tillsyn. Den riktade tillsynen kan genomföras i alla eller i ett urval av förskolor med enskild huvudman i kommunen. Den riktade tillsynen innebär inte per automatik att besök i verksamheten görs utan kan enbart komma att handla om insamlande av underlag.

Tillsyn på förekommen anledning alt efter anmälan

Tillsynen genomförs i verksamheten om det framkommit uppgifter om allvarliga brister som behöver granskas omedelbart. Tillsynen fokuserar de brister som påtalats, vilket innebär att alla områden som granskas vid en regelbunden tillsyn troligen inte kommer att beröras.

Löpande granskning

Utöver de planerade och mer djupgående tillsynstillfällena så sker även löpande tillsyn i form av att de fristående verksamheterna inkommer med uppgifter till Barn- och utbildningsförvaltningen om verksamheten.

- Den fristående huvudmannen ska varje månad inkomma med uppgifter om antalet placerade barn, deras ålder och vistelsetider. Informationen ligger till grund för utbetalning av kommunalt bidrag.
- Den fristående huvudmannen har skyldighet att senast i slutet av maj månads utgång inkomma med årsredovisningen med räkenskapsammandrag för att kommunen ska kunna granska likviditet och kapital i årsredovisning med räkenskapsammandrag.

Underlag vid tillsyn

Inför tillsynen (ej etableringskontroll, ändringar av ägar- och ledningsprövning och akut tillsyn) skickar Barn- och utbildningsförvaltningen ut ett underlag som huvudmannen ska fylla i och sända tillbaka till förvaltningen före tillsynsbesöket.

Beslut och sanktioner

Efter tillsynsbesöket skriver tjänstepersoner vid Barn- och utbildningsförvaltningen ett beslutsförslag som beskriver eventuella brister i verksamheten. Huvudmannen ges

möjlighet att lämna synpunkter på det bedömningsunderlag som ligger till grund för beslutet.

Om brister har framkommit vid tillsynen fattar Barn- och utbildningsnämnden beslut om de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa bristerna. Om en huvudmans verksamhet i något avseende inte lever upp till kraven i författningarna kan Barn- och utbildningsnämnden rikta sanktioner mot huvudmannen.

Följande sanktioner/ingripanden enligt 26 kap. 10-16 §§ skollagen kan bli aktuella:

Avstående från ingripande – Barn- och utbildningsnämnden behöver inte alltid ingripa mot en huvudman som inte följer lagen, t. ex. om överträdelsen är ringa, huvudmannen rättat till felet eller det inte lett till några negativa konsekvenser för någon enskild.

Anmärkning – Om bristen inte är allvarlig får Barn- och utbildningsnämnden ge huvudmannen en anmärkning i stället för ett föreläggande. Huvudmannen är fortfarande skyldig att åtgärda bristerna och nämnden följer upp att åtgärderna vidtas. Om huvudmannen underlåter att vidta rättelse, kan tillsynsmyndigheten utfärda ett föreläggande och även förelägga vite, för att huvudmannen ska åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Anmärkning kan inte överklagas.

Föreläggande – Om en huvudman inte uppfyller kraven som gäller för verksamheten föreläggs huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter. Detta gäller också om huvudmannen inte följer de villkor som gäller enligt beslutet om godkännande.

Barn- och utbildningsnämnden anger i föreläggandet de åtgärder som behövs för att avhjälpa de påtalade bristerna. Dessa åtgärder utgör förslag och det finns utrymme för huvudmannen att rätta till bristerna på något annat sätt under förutsättning att huvudmannen kan visa att aktuella brister avhjälpas genom dessa åtgärder.

Föreläggande (utan vite) kan inte överklagas.

Föreläggande förenat med vite – kan beslutas direkt eller som ett ekonomiskt påtryckningsmedel för att förmå huvudmannen att följa ett tidigare beslutat föreläggande.

Barn- och utbildningsnämndens beslut om föreläggande med vite kan överklagas till Förvaltningsrätten i Jönköping. Ett vitesföreläggande gäller omedelbart även om huvudmannen överklagar det. Om Barn- och utbildningsnämnden anser att åtgärderna i vitesföreläggandet inte har uppfyllts inom tidsramen som angetts i föreläggandet kan nämnden ansöka om att vitet ska dömas ut av Förvaltningsrätten i Jönköping. Förvaltningsrättens avgörande kan överklagas till Kammarrätten i Jönköping.

Tillfälligt verksamhetsförbud – I mycket allvarliga fall kan Barn- och utbildningsnämnden förbjuda en viss verksamhet med omedelbar verkan. Det handlar om situationer där det är sannolikt att utredningen i ett tillsynsärende kommer att leda till att Barn- och utbildningsnämnden återkallar huvudmannens godkännande. Det kan till exempel ske om det finns allvarig risk för barnens hälsa eller säkerhet eller av

någon annan särskild anledning som får bedömas från fall till fall. Ett sådant beslut gäller i högst sex månader.

Beslut om tillfälligt verksamhetsförbud kan överklagas av huvudmannen till Förvaltningsrätten i Jönköping.

Återkallelse – Barn- och utbildningsnämnden kan återkalla ett beslut om godkännande för fristående förskola. Det kan ske om huvudmannen inte följt ett föreläggande och om överträdelsen är allvarlig. Ett beslut om återkallelse kan överklagas till Förvaltningsrätten i Jönköping.

Uppföljning av tillsynsbeslut

Ett beslut om anmärkning och föreläggande gäller från beslutsdatum och ska ange de åtgärder som kommunen anser nödvändiga för att avhjälpa bristerna. Huvudmannen får, beroende på typen av brist och allvaret i bristen, en viss tid att redovisa inom.

Åtgärderna ska redovisas skriftligen till Barn- och utbildningsnämnden. I regel handlar det om två månader men kortare eller längre redovisningstid förekommer. Vid exempelvis säkerhetsbrister är redovisningstiden kortare. Det kan därefter bli aktuellt med ett återbesök i verksamheten för att följa upp de åtgärder som genomförts.

Bilagor

- Ansökan om godkännande samt ägar- och ledningsprövning för fristående verksamhet
- Informationsbrev om tillsynsbesöket till huvudman och rektor
- Underlag för regelbunden tillsyn för fristående verksamhet
- Intervjufrågor till huvudman, rektor och personal
- Dokument inför beslut
- Anmälan om förändring för fristående verksamhet

För eventuell uppföljning ansvarar: Barn- och utbildningsförvaltningen Dokumentansvarig:
Barn- och utbildningsnämnden
Dokumentet gäller: Barn- och utbildningsförvaltningen
För revidering ansvarar: Barn- och utbildningsförvaltningen